

képzetalkotás és verbális-matematikai interpretációk irányába vezető, elsősorban az intellektust, az értelmi lelket fejlesztő módszerek helyett a kreativitásra, alkotókészségre, problémamegoldásra, lényeglátásra, a tudati lélek kifejlesztésére koncentrálnak. Ezek közül a Waldorf-pedagógia azért emelkedik ki toronymagasan, mert forrásterülete a tiszta megismerés, módszere ezen, az alapos és teljes emberismereten alapul.

Nyilvánvaló, hogy amennyiben a középfokot meghaladó felsőfokú képzés intézményesen nem alakul ki, akkor az ilyen típusú intézményekből – elsősorban a Waldorf-iskolákból – kikerülő fiatal emberek további oktatása és fejlődése előtt a kapu bezárul. Ezért a távlati cél által megjelölt keretben szükséges egy olyan intézményt működtetni, amelyben ezek a sajátos középiskolában végzett fiatal emberek zökkenőmentes felsőfokú, graduális képzése megoldható.

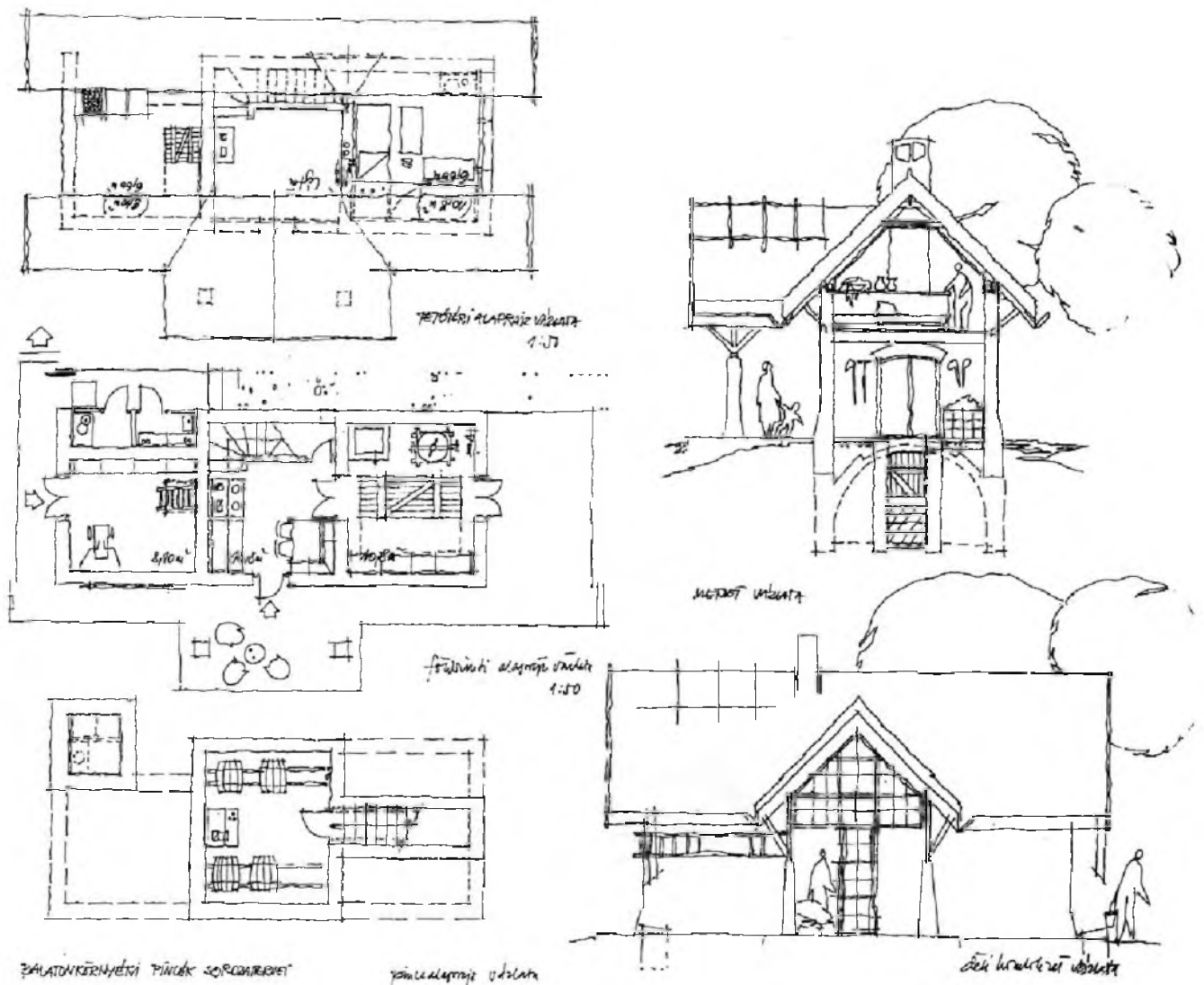
Az okok és célok világában körületekintve, fel kell tennünk a kérdést, hogy a jelenlegi kezdemény hogyan, hány lépésben alakítható – formálható át a fenti célokat megvalósító intézménnyé. Ehelyütt csupán annyit jelzek, hogy a posztgraduális és graduális képzés között húzódik valójában egy határvonal, amely már feltételezi a metamorfózis, az átalakulás befejeztét. Úgy gondolható el tehát a kifejlesztés

menete, hogy a posztgraduális képzésen belül több lépésben, lassan alakulhat át az intézmény, míg végül a kialakult forma egyszerűen megköveteli a graduális képzés bevezetését. A jelenleg létező forma a kialakulatlanságból a meghatározottság felé változik, fokozatosan öltetheti fel a graduális képzés által megkövetelt, pontosabb és szigorúbb alakot.

Végezetül már a fenti célok és okok megvalósítására, befogadására alkalmassá váló formát öltethet. Az egész folyamat során és a végső átalakulásnál is az élő, organikus, működőképes, és szellemtől áthatott, tehát váltani, alakulni, növekedni képes forma kialakítására igen gondosan vigyázni kell, hogy a metamorfózis befejeztével végül is ne csak egy elszáradásra – pusztulásra való száraz és hervadt virágot nyerjünk.

A fejlesztési javaslat koncepciója

A SZOF továbbfejlesztésének alapja lehet a jelenlegi koncepció, amelyben benne rejlik a személyes megismerés-személyiség és tudatformálás – a közösség-társadalom, gazdaság, politika- és közösségformálás, a környezet – mikro- és makrokozmosz, jelenségek formáló erők és környezetformálás területei és témakörei, valamint ezek egymásra utaltsága és egymásra hatása. Ez azt jelenti, hogy a távlati célki-

tűzés esetén is ez a hármassztruktúra, a témakörök felépítése látszik maradandó értéknek, a három ciklus vagy, egyáltalán a három szellemi áramlatot kifejező és kibontakoztató egymásutáni lépcsőfok.

Úgy gondolható el, hogy a jelenleg hároméves tanítási-tanulási rend a graduális képzés alapfoka, – erre épülhet egy következő három éves szakasz, amelyben a tanulás-tanítás már személyes, saját tevékenységen alapuló, kutatások és tanulmányok halmaza, amelynél a témaválasztás a konzultáció és a korrigálás fogalmai merítik ki a tanítók-tanárok működését. Ez azt jelenti, hogy az első három év szigorúbban a felvétel, a befogadás ideje, kisebb fokon oldódhat a saját tevékenység felé, mint azt eredetileg elgondoltuk, s a harmadik év végén választható a következő, mesterkurzus vagy a gyakorlati életbe való kilépés, ami tulajdonképpen megint csak a tanulás bizonyos formáit követeli meg. (pl. Vándoriskola vagy hasonló) Egyáltalán: fel kell hagyni azzal a gondolattal hogy a tanulást – befogadást-feldolgozást – valaha is abba lehet hagyni, hiszen a tanulás eredménye, értelme csupán egy olyan készség, működési elv elsajátítása lehet, amely a befogadáson – a helyzetfelismerésen, problémaérzékenységen, problémamegfogalmazáson – a feldolgozáson – elemzési készségen, tájékozódási készségen, prob-

lémaértelmezési készségen – és a megoldáson – cselekvési módon végrehajtási lehetőségen; problémamegoldáson – alapulhat, s magába foglalja a végrehajtásig az összes lehetséges fázist, s közösen felismert elv gyanánt az együttműködés alapja lehet.

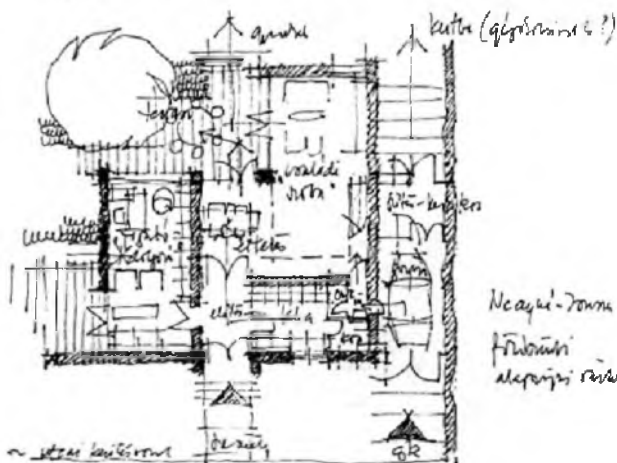
Konceptcionális kérdésként fogom fel a tanulás-tanítás mikéntjét. Valaha a felsőoktatás sokkal inkább az egyéni iniciatívákra épülő, saját munkán alapuló tevékenység volt – előadások hallgatása csak a teljes háttérinformációt, a kutatások alapját teremtette meg, sokkal fontosabb volt az önálló tevékenység, a (levéltári, stb.) kutatás, és önálló tanulmányok, részfeladatok elvégzése. Jelenleg a dolog inkább egy magasabbfokú középiskola benyomását kelti: a leadott anyag visszaadása a cél, saját kutatásra sem téma sem energia, sem idő nincsen. Márpedig ha ezen nem lehet változtatni ha nem a tanuló saját, önálló személyiségképzése kerül a középpontba, akkor úgy gondolom, nem léptünk előre. A nehézség jelenleg az, hogy a szellemtudományos eredmények alapismeretei hiányoznak, s ezt kell valahogyan pótolni. Az önálló kutatás kérdését tehát kulcskérdésnek tartom. Folytatható ez azzal, hogy a munka révén történő tanulás és képességfejlesztés mindhárom áramlat képviselői részére fontos, így visszacsatolódtunk a feladatok fogalmá-

Neagy István és veje Lakóháza Pécs, déli-város (részlet)

Hótmányos-lakó házat

Neagy István
Fűtési
alapsíri része

Hótmányos-lakó házat
Fűtési alapsíri része

hoz, ráadásul közös feladatokról lehet szó, így derülnek ki azok az összefüggések, hogy egy feladat megoldásához milyen ismeretre van szükség, s ebből vezethető le az adott időszakban szükséges témák – témakörök halmaza.

Úgy gondolom, itt az idő, hogy beszámoljak egy ötletetről. Az ötlet annyiból áll, hogy feladaton egy élethelyzet-moделl érték, amit modellszerűen, *játszásból* meg kell oldani, át kell élni. Ez a modell komplex, tehát teljes életvitelt jelent, s az emberismereten alapuló közösségformálást és környezetformálást modellálja, mintázza. Így az ismeretszerzésből-megismerésből fakadó cselekvés természetessé válik, illetve maga az összefüggés válik egyre tudatosabbá. Ez az élethelyzet-moделl maga a főiskola-egyetem az összes problémáival együtt, aminek átélése-megoldása már megadja a feladat(ok) általános kereteit. Vagyis a szervezet-organizmus élete, az abban való részvétel által történő megismerés-készségfejlesztés közvetlen tapasztalatokat nyújthat a tanulónak-tanárnak, s ezáltal a szervezet és a személyiségek változása-fejlődése megfelelő keretekben alakulhat.

1995. január 20.

A SZOF-fejlesztés kapcsán merül fel bennem a kérdés:

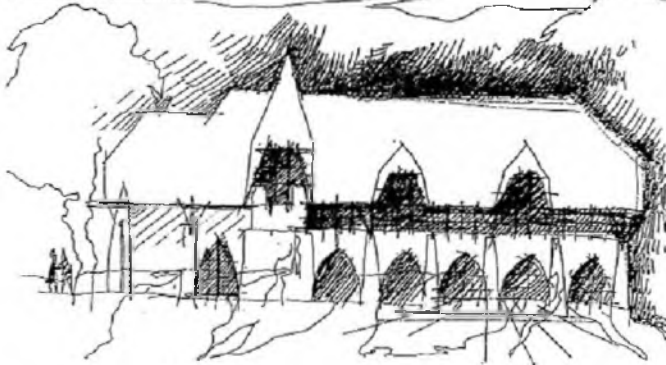
- a./ – mennyiben szükséges az antropozófiai, szellemtudományos világfelfogás ismerete – áttekintése, mert
- irgalmatlan sok *eszmé* üti-ütötte fel a fejét, fokozva a káoszt az emberekben, pl. oktatásban, vallásosságban, szektákban, keleti irányzatokban
- miközben ezek az embereket *elaltatják*, valódi okkult erők működnek és működtetnek céljaiknak megfelelően embereket
- az emberek *érdekek* mentén szerveződnek, érdekeik ellen nem szervezhetők, az érdekek pedig

értékrendekből keletkeznek, és ez az értékrend a hatalom és pénz látszólagos ereje

- b./ – mennyiben szükséges a saját szellemi felfogásunk megerősítése és tisztázása, a szembenálló erőkkel a konfrontáció kollaboráció kérdésének eldöntése, mert
- állandó kísértésnek vagyunk kitéve, és nem biztos, hogy tisztán látjuk saját tetteink értelmét és helyiértékét
- nincs módunk a felfogásunk állandó egyeztetésére és karbantartására, ezért centrifugális hatások lépnek fel
- nem tudom világosan összeegyeztetni a globális törekvések és a nemzeti-népszellemhez kötött törekvések valódi (nem korrumpált) formáit és tartalmi összetevőit.
- c./ – mennyiben szükséges a valódi közösségi szellemi-erők mozgósítása és mennyiben az egyéni-individuális erők kialakítása, mert
- a népmesékben a *szegény ember* egyedül köt üzletet, egyezséget az ördöggel, és egyedül veri át a végén
- a közösségeikötő erők örökös támadásnak vannak kitéve, nem lehet gyenge személyiségekből erős közösséget formálni-kialakítani,
- ha a közösségi szellemi erőkhez fordulok, a múlt kísért, ha az individuumot erősítem, a jövő ejt rabul, csak nagyon erős, jelenléttel bíró személyiség képes ellenállásra.

Itt most a saját, belső birkózásaimat jegyeztem fel, mint egy állapotrajzot, ezek feloldása nélkül nem leszek képes továbblépni, nem egyénileg, hanem a – mások számára szóló – feladataimat nem leszek képes azon a szinten teljesíteni, ahogy az megkívánatik.

KELETI HOMOKZAT

ÉSZAKI HOMOKZAT

NYUGATI HOMOKZAT

METSZET